

Per Brandin

– canespöets mästare

Den svenskfödde amerikanen Per Brandin är ett aktat namn bland världens spöbyggare. Följ med i den intressanta berättelsen om hur allt började och vägen fram till vad många anser är världens bästa canespön.

TEXT: LARS-ÅKE OLSSON FOTO: PER BRANDIN

DEN DELAVälven Henry's Fork of the Snake River som är Harriman Ranch, 11 kilometer lång har långsamt rinnande, kristallklart vatten med ett medeldjup på en meter och en slät och lättvadad botten. Insektslivet under säsongen domineras av dagsländor och nattsländor. Bottenprover har visat att det finns 47 000 larver, nymfer, sötvattensräkor och andra ryggradslösa djur på varje kvadratmeter. Vilda "välutbildade" regnbågar, 6 000 per engelsk mile har gott om tid att inspektera en torrfluga eller nymf. Sight fishing är det magiska ordet som beskriver den mest spännande fisketekniken som man kan tänka sig, torrflugefiske på vakande fisk. Flugan måste vara perfekt i storlek, form och färg och kasttekniken lika perfekt. "Världens bästa torrfluga" är inte världens bästa om den inte presenteras på rätt sätt och rör sig naturligt. Tafsarna måste vara långa och spetsarna tunna.

Henry's Fork är världens förnämsta torrflugeström! Det var därför som Per Brandin designade och byggde flugspöet 834-2 df HB (8.3 fot, lina 4, 2-delat, torrflugeaktion, hålbbyggt.)

Föddes i Malmö

Per Brandin föddes i Sverige i Malmö och kom till USA vid 11 års ålder. I den nya filmen *Chasing the Taper* berättade han hur förvånad han blev när han och hans familj körde efter älven Beaverkill i Catskillområdet och såg fiskare

som svängde spön och linor fram och tillbaka. Han hade aldrig sett något liknande. Pers uppväxt kunde inte ha varit bättre någonstans än just i Catskill där det amerikanska flugfisket har sina rötter och sin historia om flugfiskare, flugbindare och spöbyggare. Per läste och drömde om split-cane spön medan han fiskade med ett glasfiberspö. En byggsats som han satte ihop blev det första split-cane spöet.

I mitten på 1960-talet fiskade han harr i Vindelälven med sin pappa och använde en Dark Hendrickson i storlek 18. Han tog harr efter harr och en äldre flugfiskare kom fram till honom och frågade vilken fluga han använde. Per visade honom sin Hendrickson och jämförde den med fiskarens Greenwell's Glory i storlek 10. Det var skillnaden mellan succe' och framgång den dagen.

Mikrometern som hjälpmedel

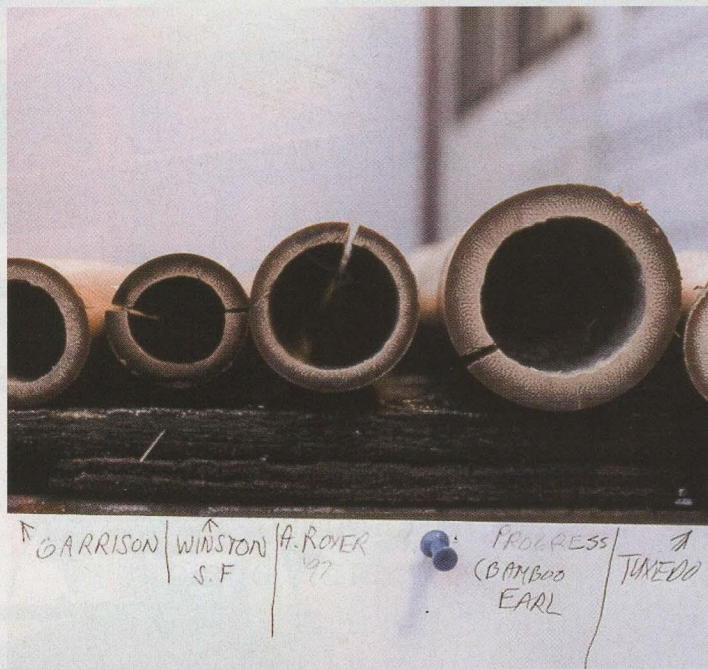
I slutet av 1960-talet fick bambun konkurrens av glasfiber och senare kolfiber och många bambuspöbyggare fick stänga sin verksamhet. Det såg ut som dödsstöten för bambun då den nya tidens vindar började blåsa. Vem vill tillhöra det förflutna? Per Brandin vägrade att ställa in sig i klagomuren, tvärtom ökade svårigheterna hans aptit att bygga spön av bambu.

Vid ett symposium för flugfiskare i början av 1970-talet såg han för första gången Leonardspön som fyllde ett helt spöställ. Den guldgula bambun med röda lindningar, blänkande nickelsilverholkar och det magiska namnet Leonard, fick honom att darra av

Per Brandin i sin verkstad i Massachusetts, amerikanska östkusten, hyvlar bamburibbor med Morgan Hand Mill.

Bambustockar från Garrison, Winston och andra spöbyggare.

En klaven bambustock, början till artikelförfattarens 8.3 fots spö.

”Carmichael upptäckte genast Pers talang, hans entusiasm, frågvishet och intelligens och blev hans mentor”

spänning. Den behagliga aktionen och priset ökade mystiken och han bestämde sig för att en dag äga ett Leonardspö. Det första köpte han av Harry Darbee, en av de legendariska flugbindarna i Catskill och sedan blev det flera Leonardspön. Han fiskade med dem under många år och fick så småningom en känsla av att de hade för mycket bambu i handtagsdelarna som var för styva och hade för litet bambu i topparna som var för vecka. Han köpte flera spön för att hitta “sin” aktion. En spöbyggare gav honom rådet att köpa en mikrometer för att mäta spön och sedan överföra siffrorna grafiskt på papper för att bättre förstå olika aktioner. Mikrometern blev ett viktigt hjälpmedel för hans framtida spöbyggnad.

Fyrsidiga spön

En milstolpe i Per Brandins liv blev när han skulle dokumentera en spöbyggares verksamhet från bambustock till färdigt spö. Betalningen skulle bli en kurs i spöbyggnad. Per började besöka välkända spöbyggare och ställa frågor som uppskattades och imponerades. Han träffade Hoagy Carmichael som tillsammans med Everett Garrison skrev boken *A Master's Guide to Building a Bamboo Fly Rod*, den första bok som generöst beskrev spöbyggandets hemligheter. Carmichael upptäckte genast Pers talang, hans entusiasm, frågvishet och intelligens och blev hans mentor. Tidpunkten för det första spöbygget närmade sig raskt och han började bygga sexsidiga spön. Hans nytänkande och experimenterande fick honom efter en tid att studera fyrsidiga spön

från Bill Edwards, en av sönerna till den legendariske Eustis Edwards och Sam Carlson som också var född av svenska föräldrar. Knappast någon byggde dessa ovanliga spön som tillhörde en förgångentid men Per tyckte att de var intressanta även om taperingarna kunde förbättras. Under tio år byggde han bara “Quads” - Brandin four - som blev synonyma med Per, lätta, snabba, eleganta och omtalade flugspön.

E.C. Powell inspirerar

Från östkusten flyttade han tvärs över den amerikanska kontinenten och bosatte sig i Kalifornien 1989 där han blev påverkad av E. C. Powell och Lew Stoner, Winston Rod Co. och deras hållbyggda spön. De byggde på olika sätt och Per tyckte att E. C. Powells teknik var den som passade honom bäst.

År 1995 började han bygga sexsidiga spön igen. Han beskriver ett fyrsidigt spö som mer kraftfullt än ett sexsidigt av samma längd och vikt men menar att skillnaden är liten, att aktionen och kraften i ett spö mer beror på tapering och hållbyggnad. Ett fyrsidigt spö har ett större antal av bambuns kraftfiber samlade och blir därför snabbare och styvare. Hans intresse och beundran för E. C. Powells arbete gjorde att han ville lära sig dennes teknik och byggde två spön exakt som E. C. Powell byggt sina; sågade skivor av den yttersta delen av bambustocken där kraftfibrerna är som tätast och störst, limmade dem på Port Orford cederträ som är lättare än bambu med raka fiber och hyvlade dem sedan till trekantiga ribbor som hålades och limmades ihop.

- Design är nyckeln till hur ett flugspö uppför sig under kast och fiske. Målet med min spöbyggnad är helt enkelt att bygga de finaste flugspön som är möjligt vad gäller hantverksskicklighet och prestationsförmåga med en kraftfull aktion. När någon köper ett av mina spön får den personen ett verkligt unikt spö som är byggt med en ovanlig omsorg. - Per Brandin

Hålbyggd spötopp

Pers taperingar är hans egna och han experimenterar ständigt och utvecklar dem. Hans torrflugespön bygger på traditionella taperingar från östkusten med en "swell" i början av klingan där den kommer ut från handtaget. Därefter följer en plan tapering mot mitten av spöet och slutligen en brant tapering mot toppöglan vilket gör att spöet blir snabbare än de flesta spön. Tekniken att hålbygga, inte bara handtagsdelen utan också toppen, utvecklade Per på 1980-talet efter ett besök hos Mike Montagne, en revolutionär som tänkte längre än många spöbyggare och ansåg att hans bambuspön överträffade kolfiberspön! Per Brandin insåg att han måste träffa den spöbyggaren.

Den hålbyggda toppen har en stor effekt på spöets aktion och den känsla spöet förmedlar när man kastar med det eftersom toppen är lättare och rör sig snabbare och också stannar fortare jämfört med en massiv topp.

Mitt första Brandinspö

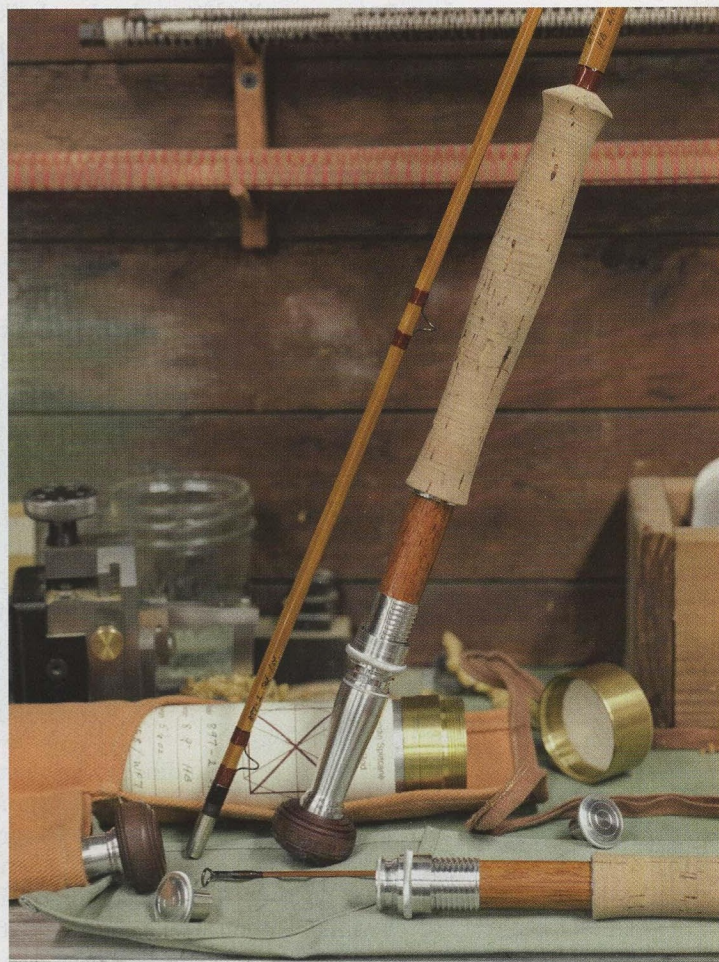
År 1999 kom Per till Gimdalen för att föreläsa om sina spön och E. C. Powells hålbyggnadsteknik. Han demonstrerade också Tom Morgans Bamboo Hand Mill som han hjälpt till att utveckla. Efter en grovfräsning av bamburibborna hyvlas bägge sidorna på bamburibban samtidigt och ger en jämn och noggrann konstruktion, framför allt på de fyrsidiga.

Han hade två spön med sig, ett 8 fot 3-delat för lina 5, fyrsidigt och hålbyggt. De breda sidorna med den glasklara lacken reflekterade bambuns färg, ådror och bladknutar som inte låg mot varandra utan var placerade en och en längs klingan. Holkarna, ändbutten och skjutringen var blånerade, rullfästet av spanskt cederträ, spölindningarna olivgröna, aktionen var snabb och kraftfull - det var ett av de vackraste flugspön jag sett. Varje dag kastade jag med spöet och fiskade med det. Det var fullständigt underbart och efter en vecka med det Brandinska mästerverket insåg jag att livet inte skulle bli komplett utan ett sådant. Per byggde mitt spö under hösten och vintern.

Det andra spöet var 8.3 fot långt, sexsidigt, 2-delat för lina 4, med en lång och jämn aktion

En samling av Per Brandins spön på bordet i Nelson Ishiyamas hus vid Henry's Fork.

Ett lax- och steelheadspö i Brandins verkstad.

Färdiga spön till förväntansfulla kunder.

Per Brandin i sin verkstad i El Cerrito, Kalifornien år 1990.

”Pengar på banken ger ingen ränta i dag och inflationen tar sin del, bättre då att investera pengar - i ett nytt flugspö.”

byggt för precision och korta och medellånga kast. Det var ovanligt lätt med en kort holk som någon knappast sett tidigare och den bidrog till spöets aktion och fick det nästan att kännas som ett spö i en del. Minnet av spöet har bleknat något men aldrig försvunnit utan då och då gjort sig påmint.

Det perfekta spöet

I boken *Fly Fishing the Harriman Ranch of the Henry's Fork of the Snake River* skriver John McDaniel om fiske på stor, skygg, vakande regnbåge, en bok som alla som besöker Harriman Ranch bör läsa. I förordet beskriver Per Brandin hur han under många år fiskade där med dess svåra regnbågar och så småningom byggde det idealiska spöet, ett sexsidigt - 834-2 df HB och också ett fyrsidigt med samma längd och linklass utan holk men med tejpade spödelar. När jag läste boken letade sig tankarna 22 år bakåt i tiden till Gimdalen och de oförglömliga dagarna med Per Brandins spön och jag började fundera.

Lång väntelista

År 2007 hade Per Brandin en väntelista på 180 personer som väntade ett eller sju år på att få sina spön. Han bygger 25 spön varje år och bestämde sig för att inte ta emot några nya beställningar. Jag skrev till honom och frågade om han visste någon som ville sälja sitt 834 eller om han kunde avslöja måtten så att någon annan kunde bygga ett liknande spö. Svaret var

överraskande; det är sant att jag inte tar emot några beställningar från nya kunder, däremot kan gamla kunder få beställa spön. Hans “lärning” Chris Vance i Bozeman bygger utmärkta 834 spön, inte kopior av Pers spön men hållbyggda och flamhårdade efter Pers principer men med en tapering, mer inspirerad av F. E. Thomas. Chris spön är hälften så dyra så det är ett alternativ.

Spö som en investering

Nu hade sanningens ögonblick kommit, drömmarnas och önskningsarnas tid var förbi och ersatts av verklighetens kronor och ören eller rättare sagt dollar och cents. Under några dagar lyssnade jag till konversationer mellan mitt goda samvete och mitt dåliga; behöver du verkligen ett split-cane spö till som skall trängas med dina Leonard och F. E. Thomas? Hur många spön behöver du? Du kan ju bara fiska med ett i taget. Det här är igen kostnad, det är en investering. Hade du varit jägare och funderat på att köpa ett Purdey hagelgevär så hade priset varit astronomiskt. Pers spö är långt, långt därifrån. Pengar på banken ger ingen ränta i dag och inflationen tar sin del, bättre då att investera pengar - i ett nytt flugspö.

Jag skickade en check till Per (*amerikanska skriver fortfarande checkar, 20 år efter att Sverige slutat.*)

Det fanns två alternativ till handtag, ett half wells med rullfäste i mahogny eller ett helt i kork där korkhandtaget fortsätter ned i

rullfästet. Det är exklusivt med trä men ett av mina flugspön har ett half wells handtag med rullfäste i kork som ser bra ut och ligger fint i handen med stöd för tummen. Handtaget får inte var för kort eller långt och vi enades om en längd av 12 korkringar.

Ren njutning att kasta med

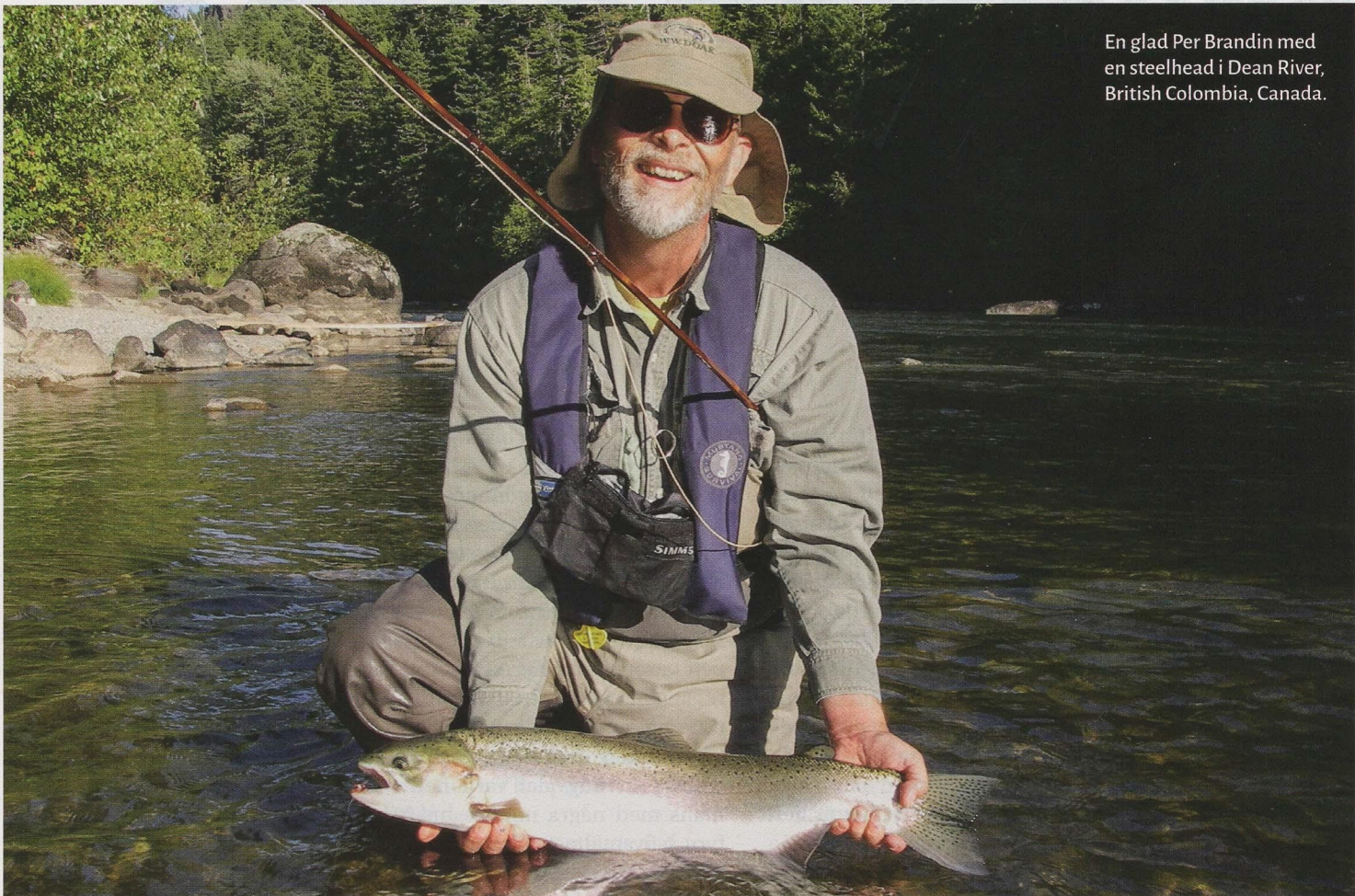
En vinterdag landade Per Brandins spö i Bozeman. När jag öppnade locket på spötuben och släppte ut den sköna doften av marine sparvarnish var det som att känna doften av en Chateau Lafite Rothschild innan man smakar på den. Spöet är sexsidigt med en tunn, känslig spets, är lackat och sedan polerat för hand, väger 89 g, är flamhärdat i en medelbrun färg med kanelbruna lindningar. Bambuns bladknutar är placerade två och två på klingan, holken är micro Super Zwiss som hopsatt är 22 millimeter lång, metalldelarna är blånerade, korkhandtaget fortsätter in i rullfästet. Spöet är lätt, snabbt, smidigt och spänstigt som en stålfjäder, det idealiska redskapet för skygga och kräsna regnbågar då det krävs att placera en torrfluga på en yta av ett tefats storlek.

Ny bok

A Fly Rod with a Soul - The Bamboo Fishing Rods and Life of E.C. Powell, Angler - är titeln på Per Brandins nyss publicerade bok. Den är ett fascinerande dokument om en av USAs mest berömda spöbyggare och hans speciella teknik att bygga split-cane spön, en stor bok, 200 sidor lång som vuxit under 20 år under Per Brandins samlande av information, bilder, nyhetsartiklar, teckningar, svartvita foton, färgfoton och aldrig tidigare publicerat material och med 14 mått på Powells mest kända taperingar. Även svenske Nils Färnström finns i boken eftersom han ägde två av E. C. Powells spön som han berömde i sina böcker.

Everett Garrison och Hoagy Carmichaels bok gjorde Garrison och hans spön och också Carmichael berömda. E. C. Powell och hans spön har fört en slumrande tillvaro i spöbyggandets historia tills nu! Per Brandin har skapat en liknande milstolpe som kommer att väcka intresset hos flugfiskare, historiker och dagens spöbyggare för E. C. Powell.

www.brandin-splitcane.com 🦋

En glad Per Brandin med en steelhead i Dean River, British Columbia, Canada.